

Дрімуш Станіслав Андрійович,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Кисельов А. О.,
доцент кафедри оперативно-розшукової
діяльності факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОГРАМНО-АНАЛІТИЧНІ КОМПЛЕКСИ В КРИМІНАЛЬНОМУ АНАЛІЗІ

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій має місце тенденція утворення великої кількості електронних слідів (віртуальні, цифрові, комп'ютерні сліди тощо) на різних електронних пристроях, комп'ютерних мережах та їх складових елементах. За допомогою таких слідів можливим є встановлення обставин скоєного кримінального діяння та причетних до нього осіб. При цьому, такі сліди можуть стосуватися не тільки кіберзлочинів, але і будь-якого іншого виду злочинних діянь [2].

Реалії сьогодення обумовлюють тенденцію збільшення нових методів дослідження зазначених слідів та їх носіїв, що потребує постійного підвищення кваліфікації слідчих, слідчих-криміналістів, фахівців та експертів, удосконалення їх навичок, безперервного оновлення використовуваного ними обладнання та програмного забезпечення [3].

Одним із актуальних методів є використання сучасних інтелектуальних технологій, що дозволяють обробляти значні за обсягом масиви інформації та цим самим знижують навантаження працівників правоохоронних органів й допомагають їм під час проведення відповідних заходів і прийняття процесуальних рішень.

Зважаючи на це, сучасні кримінальні розслідування не обходяться без застосування програмно-аналітичних комплексів. При цьому, відзначимо, що частина програмно-аналітичних комплексів є закритою, тобто користуватися ними можуть лише правоохоронні органи, а інші частина – це загальнодоступні програми для аналізу інформації з відкритих джерел.

Щодо першої групи, то у цілому відзначимо, що існує цілий ряд програмно-аналітичних комплексів, які дозволяють швидко та якісно аналізувати інформацію. Звернемо увагу на окремі з них.

Інноваційним кроком у сфері кримінального аналізу є застосування спеціального програмного забезпечення Analyst's Notebook та інших продуктів компанії IBM.

За допомогою програмно-аналітичного комплексу IBM i2 можна здійснити потужний аналіз та візуалізацію задля підвищення продуктивності аналітики та скорочення часу, необхідного для доставки високого значення інтелекту в межах наборів даних, які швидко зростають в обсязі [4, с. 133].

IBM i2 може в автоматизованому режимі аналізувати усю знайдену інформацію, виявити та вирішити складні (приховані/заплутані) зв'язки у великих інформаційних мережах, і оперативно візуалізувати все це в графічній формі. Це однозначно, полегшує роботу аналітиків і наближує їх до вирішення поставлених завдань [6, с. 34–35].

IBM, i2, iBase – аналітичний додаток, який дозволяє координувати злагоджені дії команди аналітиків. За допомогою цієї системи вирішується повсякденна проблема аналітиків, яка полягає у виявленні та розкритті особливостей взаємозв'язків, шаблонів і тенденцій в сучасних умовах, що характеризуються стрімким зростанням обсягів складних структурованих і неструктурованих даних [5, с. 123–124].

Analyst's Notebook (ANB) – основний компонент технологій «i2», що забезпечує переклад і демонстрацію аналітиками складної інформації у вигляді легко зрозумілих схем [6, с. 35].

Програмно-аналітичний комплекс IBM i2 здебільшого використовується в діяльності аналітичних служб правоохоронних структур під час розслідування складних багатоепізодних кримінальних правопорушень, розкриття серійних кримінальних правопорушень, боротьби з організованою злочинністю та тероризмом, незаконним обігом заборонених предметів (заборонені речовини, зброя), шахрайством, виробництвом і розповсюдженням контрафактної продукції, «відмиванням» грошей, кримінальними правопорушеннями у сфері IT-технологій тощо [6, с. 35].

Крім цього, слід зазначити, що на сьогоднішній день існує цілий ряд спеціалізованих інструментів веб-аналітики, що дозволяють отримувати корисні для використання у розслідуванні аналітичні дані з відкритих джерел Інтернету [1].

Такі програми спрямовані на отримання певної інформації у великому масиві даних, що може бути корисною для розслідування:

- про конкретну особу та її соціально-психологічний портрет: коло спілкування, психологічні особливості, включаючи емоційні, комунікативні, мотиваційні та ціннісно-моральні якості, а також дані про його психологічний добробут (наприклад, за профілями в соціальних мережах);

- про кілька сторінок однієї й тієї ж особи у різних соціальних мережах, у тому числі зареєстрованих під вигаданими даними, для неї ідентифікації як їх єдиного користувача;

– про IP-ідентифікатор пристрою, який використовувався для виходу в мережу Інтернет у конкретних випадках (наприклад, для поширення екстремістських матеріалів, дитячої порнографії та ін.);

– про деякі дії певної особи щодо її активності в мережі Інтернет (наприклад, за номером телефону, який він використовував, - для реєстрації у соціальних мережах та електронних платіжних системах, при розміщенні оголошень і т.д.) [2].

Як висновок, зазначимо, що застосування технологій інформаційно-аналітичної діяльності та відповідних програмно-аналітичних комплексів у практиці правоохоронних органів однозначно є позитивним моментом.

Такі програми дозволяють швидко та без зайвих зусиль структурувати наявні інформаційні ресурси і використовувати їх як моделі консолідованої інформації, що забезпечує працівникам правоохоронних органів можливість приймати швидкі та об'єктивні рішення у проблемних ситуаціях і успішно застосовувати їх на практиці.

Список використаних джерел

1. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 18–20 березня 2020 р. Львів: ЛНАУ, 2020. 552 с. С. 449–452.

2. Бондар В. С. Передумови формування окремого вчення про інформаційно-аналітичне забезпечення криміналістичної діяльності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. Вип. 3 (79). 2017. С. 194–204.

3. Бондар В. С. Концептуальні засади інформаційно-аналітичного забезпечення криміналістичної діяльності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. Вип. 12 (26). 2019. С. 226–240.

4. Білоус Р. В., Василичук В. І., Таран О. В. Використання методів кримінального аналізу під час оперативного провадження та досудового розслідування. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. № 1 (118). 2021. С. 131–137. doi: <https://doi.org/10.33270/01211181.131>.

5. Онищенко Ю.М. Сучасні інструменти аналітичної роботи для підрозділів Національної поліції України. *Протидія кіберзагрозам та торгівлі людьми* (26 листоп. 2019 р., м. Харків) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Координатор проєктів ОБСЄ в Україні. Харків: ХНУВС. 2019. С. 123–124.

6. Половніков В. В. Характеристика кримінального аналізу з урахуванням практики його використання в оперативно-розшуковій діяльності Державної прикордонної служби України. *Наукові дослідження*. Вип. 34. 2017. С. 28–40.